

Gemeente: Durf te participeren!

WMO/Omgevingswet

De burgemeester van Oude IJsselstreek, Otwin van Dijk, heeft een grote groep belangstellenden. Onder hen uiteraard vrijwilligers van dorpsbelangenorganisaties, enkele gemeentebestuurders, KNHM en uiteenlopende initiatieven en kennisnetwerken.

Niets is alleen fysiek of puur sociaal

Dat elke situatie twee kanten kent, wordt duidelijk bij de openingsvraag: “Stel je voor dat je een beperking hebt, je zit in een rolstoel of je bent blind, wat heeft dat voor gevolgen?”. Er worden eerst vooral nadelen genoemd en later ook voordelen waarbij aan alles wordt gedacht: van weerbaarheid omdat je vaker voor jezelf moet opkomen, tot herkenbaarheid omdat je anders bent dan anderen, de (on)mogelijkheden qua werk en ontspanning, maar ook praktische zaken zoals het belang van toegankelijke gebouwen en openbaar vervoer.

De WMO en Omgevingswet (OW) moeten ook combinaties maken tussen de fysieke en sociale leefomgeving. Deze uitdaging past geweldig goed bij gemeenten want er is nergens zoveel dynamiek te zien als op lokaal niveau, weet Otwin van Dijk die ook lid is geweest van de Tweede Kamer. De WMO en OW geven ruimte aan nieuwe ontwikkelingen.

Zelfregie in de WMO

In de WMO zijn twee manieren voor zelfregie:

1. [Right to Challenge](#): het recht om alternatieven aan te dragen en uit te voeren. Als bewoners bijvoorbeeld zeggen “wij kunnen het beter dan de gemeente, laat het ons doen!” dan mag dat en is er geen gedoe met aanbestedingsregels. Al 30% van alle Nederlandse gemeenten heeft hier inmiddels ervaring mee en ziet de toegevoegde maatschappelijke waarde.
2. Eigen zorgindicatie/Persoonlijk plan: Voor mensen met een eigen plan om hun zorgbehoefte in te vullen. Hierbij gaat het om andere ideeën dan de bekende weg die in keukentafelgesprekken wordt verkend. De gemeente, het dorp of de buurt kan hierin helpen, bijvoorbeeld met het oprichten van een zorgcoöperatie waardoor mensen in hun eigen dorp verzorgd kunnen worden. Wijzelf Zorgcoöperatie heeft een [draaiboek](#) ontwikkeld om je eigen zorgcoöperatie te starten.

Wij kennen geen traditie van staatszorg of het aanbesteden van zorg. De coöperatievorm wordt momenteel herontdekt, het past bij Nederland.

Omgevingswet lokt lokale kracht uit

De OW gaat nu door de kamers als wetsvoorstel en zal naar alle waarschijnlijkheid medio 2019 van kracht worden. Het heeft een aantal gevolgen die voor alle inwoners merkbaar zijn:

1. Veel beslissingen zullen naar gemeentes gaan, er komt veel ruimte voor lokale invloed.
2. Er zal een omgevingsvisie worden opgesteld en dat is veel breder dan een structuurvisie. Daarbij gaat het vooral om ruimtelijke aspecten. In de omgevingsvisie staat wat voor soort gemeente je wilt worden, hoe je omgaat met woningbouw, eerstelijns zorg, coöperaties, bereikbaarheid enzovoorts. Dorpsbelangenorganisaties kunnen gezamenlijk of afzonderlijk

hun input geven voor de gemeentelijke omgevingsvisie. Een tip is om te starten met wat je belangrijk vindt en de kaders en richtlijnen nog even buiten beschouwing te laten. Iedere wet kent een 'experimenteerartikel', je zult ontdekken dat er meer kan dan je zou denken.

3. Democratic challenge: Er worden veel nieuwe manieren van democratie ontwikkeld, maar de boodschap van Otwin van Dijk is om zuinig te zijn op de gemeenteraad. De mensen zitten daar met een opdracht en taak maar ook om de grote lijn in de gaten te houden, zich inhoudelijk te verdiepen en om moeilijke beslissingen te nemen.

Een onderliggende probleem is dat de publieke sector (verzekeringen, zorginstanties, gemeentes, ...) wordt gezien als vijand in plaats van als bondgenoot. De systeemwereld en leefwereld zijn uit elkaar gedreven en moeten meer uitgelijnd worden.

4. Pak de ruimte! Nie afwachten maar met initiatieven komen. Er wordt lokaal namelijk meer verantwoordelijkheid gelegd. Je kunt een bovendorpse visie ontwikkelen vanuit een concrete dreiging zoals scholen die worden gesloten of woningen die niet gebouwd worden. De vraag of bewonersplannen tot andere uitkomsten leiden, wordt positief beantwoord: vooropgestelde plannen gaan de kast weer in als er tegenstand is. De werkelijke Challenge is hoe je als gemeente bewonersinitiatief stimuleert en ondersteunt. Niet terugtrekken maar juist de betrokkenheid van bewoners vergroten en stimuleren. De gemeente heeft veel kennis in huis en dat kan ook helpen bij initiatieven.

Hoe dan?

Een cruciale opdracht voor de LVKK is om gemeenten te helpen bij het implementeren van hun nieuwe rol die bij de Omgevingswet hoort. Informatie geven aan zowel gemeenten als bewoners en instrumenten bieden door te leren van de twaalf pilotgemeenten waaronder Oude IJsselstreek.